

ПОПРОЗМАН О.І.

Вплив кон'юнктури ринку чинників виробництва на діяльність підприємства

Предметом дослідження є теоретичні та методологічні основи процесу функціонування ринків чинників виробництва, особливості формування кон'юнктури ринків чинників виробництва та їх вплив на роботу підприємства в умовах посилення конкуренції.

Метою дослідження є розробка та формування методики визначення взаємодії попиту та пропозиції на ринках чинників виробництва, а також аналіз діяльності підприємства з урахуванням впливу сучасної кон'юнктури ринків чинників виробництва.

Методи дослідження. У статті використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження економічних процесів, аналіз кон'юнктури і функцій ринку та синтез процесів спрямованих на удосконалення діяльності підприємства.

Результати роботи. У результаті написання статті проведено дослідження, яке підтверджує, що ринки чинників виробництва є особливими видами ринків у системі ринкової економіки. На відміну від ринків готових товарів та послуг підприємства на ринках чинників виробництва є не продавцями готових товарів та послуг і не формують та не впливають на пропозицію чинників виробництва, а є покупцями чинників виробництва таких як, робоча сила, природні ресурси, земля та капітал та формують і впливають на попит чинників виробництва. Ринкові ціни на чинники виробництва формуються не тільки у результаті взаємодії попиту та пропозиції, але і з урахуванням ринкових цін на готові продукти та послуги. Вартість визначається витратами праці на виробництво товарів та послуг, а ціна кон'юнктурою ринку, тобто співвідношенням попиту та пропозиції на товари та послуги. Практичний взаємозв'язок між вартістю та ціною відображається у витратному принципі ціноутворення, коли ціна визначається сумою витрат виробництва та визначеною величиною прибутку підприємства з урахуванням конкуренції та рівня інфляції.

Галузь застосування результатів. Економіка та управління національним господарством на макроекономічному, регіональному та мікроекономічному рівнях, керівництво підприємствами, менеджмент, стратегічне управління.

Висновки. У результаті проведеного дослідження, приймаючи до уваги множину додаткових чинників та особливості діяльності підприємств, можна зробити висновок, що основними чинниками, які впливають на рівень цін є попит та пропозиція, суттєвий вплив на кон'юнктуру ринку має форма конкурентної боротьби та витрати підприємств. Ціни на чинники виробництва є достатньо потужним інструментом впливу на діяльність підприємства. У ринковій економіці ціни та кон'юнктура формують вагомому складову системи саморегулювання. У цілому в ціновому механізмі можна виділити дві взаємодіючі частини. Перша пов'язана з видами, структурою, величиною та динамікою зміни ринкових цін на чинники виробництва. Друга пов'язана із способами та правилами формування нових та зміни діючих цін на чинники виробництва та відповідної зміни кон'юнктури ринку чинників виробництва.

Ключові слова: підприємство, кон'юнктура ринку, ціна, попит, пропозиція, чинники виробництва, ресурси.

ПОПРОЗМАН А.І.

Влияние рынка факторов производства на деятельность предприятия

Предметом исследования являются теоретические и методологические основы процесса функционирования рынков факторов производства, особенности формирования конъюнктуры рынков факторов производства и их влияние на работу предприятия в условиях усиления конкуренции.

Целью исследования является разработка и формирование методики определения взаимодействия спроса и предложения на рынках факторов производства, а также анализ деятельности предприятия с учетом влияния современной конъюнктуры рынков факторов производства.

Методы исследования. В статье использованы общенаучные и специальные методы исследования экономических процессов, анализ конъюнктуры и функций рынка и синтез процессов, направленных на совершенствование деятельности предприятия.

Результаты работы. В ходе написания статьи проведено исследование, которое подтверждает, что рынки факторов производства являются особыми видами рынков в системе рыночной экономики. В отличие от рынков готовых товаров и услуг предприятия на рынках факторов производства является не продавцами готовых товаров и услуг и не формируют, и не влияют на предложение факторов производства, а являются покупателями факторов производства таких как рабочая сила, природные ресурсы, земля и капитал и формируют, и влияют на спрос факторов производства. Рыночные цены на факторы производства формируются не только в результате взаимодействия спроса и предложения, но и с учетом рыночных цен на готовые продукты и услуги. Стоимость определяется затратами труда на производство товаров и услуг, а цена конъюнктурой рынка, то есть соотношением спроса и предложения на товары и услуги. Практическая взаимосвязь между стоимостью и ценой отображается в затратном принципе ценообразования, когда цена определяется суммой издержек производства и определенной величиной прибыли предприятия с учетом конкуренции и уровня инфляции.

Область применения результатов. Экономика и управление национальным хозяйством на макроэкономическом, региональном и микроэкономическом уровнях, руководство предприятиями, менеджмент, стратегическое управление.

Выводы. В результате проведенного исследования, принимая во внимание множество дополнительных факторов и особенности деятельности предприятий, можно сделать вывод, что основными факторами, которые влияют на уровень цен является спрос и предложение, существенное влияние на конъюнктуру рынка имеет форма конкурентной борьбы и расходы предприятий. Цены на факторы производства является достаточно мощным инструментом влияния на деятельность предприятия. В рыночной экономике цены и конъюнктура формируют весомую составляющую системы саморегулирования. В целом в ценовом механизме можно выделить две взаимодействующие части. Первая связана с видами, структурой, величиной и динамикой изменения рыночных цен на факторы производства. Вторая связана со способами и правилами формирования новых и изменение действующих цен на факторы производства и соответствующего изменения рынка факторов производства.

Ключевые слова: предприятие, конъюнктура рынка, цена, спрос, предложение, факторы производства, ресурсы.

POPROZMAN O.I.

The impact of market conditions of factors of production on the activities of the enterprise

The subject of the research is the theoretical and methodological bases of the process of functioning of the markets of factors of production, features of formation of a conjuncture of the markets of factors of production and their influence on work of the enterprise in the conditions of strengthening of competition.

The purpose of the study is to develop and form a methodology for determining the interaction of supply and demand in the markets of factors of production, as well as analysis of the enterprise taking into account the impact of modern conditions of markets of factors of production.

Research methods. The article uses general and special methods of research of economic processes, analysis of market conditions and functions and synthesis of processes aimed at improving the activities of the enterprise.

Results of work. As a result of writing the article, a study was conducted, which confirms that the markets of factors of production are special types of markets in a market economy. In contrast to the markets for finished goods and services, enterprises in the markets of factors of production are not sellers of finished goods and services and do not form and influence the supply of factors of production,

but are buyers of factors of production such as labor, natural resources, land and capital. and affect the demand for factors of production. Market prices for factors of production are formed not only as a result of the interaction of supply and demand, but also taking into account market prices for finished products and services. The cost is determined by the cost of labor for the production of goods and services, and the price by market conditions, ie the ratio of supply and demand for goods and services. The practical relationship between value and price is reflected in the cost principle of pricing, when the price is determined by the sum of production costs and a certain amount of profit of the enterprise, taking into account competition and inflation.

Field of application of results. *Economics and management of the national economy at the macroeconomic, regional and microeconomic levels, enterprise management, management, strategic management.*

Conclusions. *As a result of the study, taking into account many additional factors and features of enterprises, we can conclude that the main factors influencing the price level are supply and demand, a significant impact on market conditions has a form of competition and costs of enterprises. Prices for factors of production are quite a powerful tool to influence the activities of the enterprise. In a market economy, prices and conditions form an important component of the system of self-regulation. In general, the price mechanism can be divided into two interacting parts. The first is related to the types, structure, magnitude and dynamics of changes in market prices for factors of production. The second is related to the methods and rules of formation of new and change of current prices for factors of production and the corresponding change of market conditions of factors of production.*

Keywords: *enterprise, market conditions, price, demand, supply, factors of production, resources.*

Постановка проблеми. Для забезпечення випуску економічних благ підприємства використовують різноманітні ресурси. Ресурси, які використовуються у виробничому процесі, називаються чинниками виробництва, або факторами. Чинники виробництва – це блага, які потрібно придбати підприємству для забезпечення випуску інших благ – тобто, готової продукції або послуг. Основні види чинників виробництва – це земля, праця та капітал, а також підприємницький хист. Цінами чинників виробництва є, відповідно, відсоток, ставка заробітної плати, рента та прибуток. Ринки чинників виробництва – це специфічні ринки, де на відміну від ринків продукції, з боку попиту виступають підприємства, які споживають виробничі чинники, а з боку пропозиції – власники чинників виробництва.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблематиці кон'юнктури ринку чинників виробництва для удосконалення роботи підприємства присвячені праці таких видатних вчених економістів, науковців, як Ареф'єва О. В., Харчук Т. В., Ястремський О. І., Михайлов А. П., Кондрачук О. І. та інші.

Метою статті є аналіз процесів впливу кон'юнктури ринку чинників виробництва та методології системних механізмів удосконалення діяльності підприємств у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. На ринку чинників визначаються ціни та обсяги використання чинників виробництва. Ринки чинників виробництва вважаються вторинними по відношенню до ринків готової продукції та послуг, тому що ціни і обсяги чинників виробництва визначаються обсягами продукції та послуг які виробляються. Домогосподарства на ринках чинників безпосередньо пропонують власну працю і підприємницький хист та опосередковано – землю і капітал, навіть якщо земля і капітал є власністю підприємства.

Підприємства та домогосподарства, як контрагенти ринкових відносин зустрічаються двічі: 1) на ринку товарів виробники є продавцями, а домогосподарства покупцями; 2) на ринку ресурсів навпаки. Ці два ринки тісно пов'язані між собою. По-перше, ціни на ресурси визначають грошові доходи домогосподарств, що впливає на їхній споживацький вибір. По-друге, співвідношення цін на різні види ресурсів формує структуру доходів та відповідно структуру попиту на кінцеві товари. По-третє, для підприємства рівень цін на ресурси визначає розмір їх витрат та вибір обсягу виробництва кінцевих товарів або послуг [1, 7].

Важливість вивчення формування цін на ресурси полягає в тому, що дані ціни є основним чинником, який впливає на грошові доходи. Це пояснює

ється тим, що витрати підприємців по придбанню економічних ресурсів одночасно є доходом домогосподарств – власників цих ресурсів.

Для підприємства, ціна на чинники виробництва – це витрати, які треба мінімізувати. Тому при даному рівні технології якраз ціни визначають кількість використаних чинників. Дана ситуація приводить до двох важливих висновків: Ціни і попит на чинники виробництва залежать від цін на кінцеві товари та послуги. Існує взаємозв'язок цін чинників виробництва з доходами власників даних чинників.

При цьому доходи власників чинників виробництва набувають наступної форми: заробітної плати – дохід від чиннику “праці”; прибуток – дохід від виробничого капіталу; відсотки – дохід на грошовий капітал; рента – дохід землевласника.

У свою чергу, доходи від чинників виробництва та їх ринкові ціни визначаються граничною продуктивністю кожного з чинників. Ціноутворення на ринках ресурсів має ряд суттєвих особливостей у порівнянні з ринками готових товарів та послуг:

1. Якщо пропозиція споживацьких благ надходить від підприємства, а попит на них представляють споживачі, то всі основні ресурси пропонують їх власники – тобто домогосподарства, а попит на ресурси іде від підприємств. Така зміна ролі ринкових суб'єктів приводить до адекватної зміни підходу до визначення попиту та пропозиції.

2. Так як для підприємства корисність чиннику визначається прибутком, реалізованою на ринку готової продукції та послуг, то попит на чинник виробництва є похідною від попиту на готові товари та послуги.

3. У наслідок того, що первинні чинники виробництва є об'єктами довготермінового використання, вони мають дві ціни, поточну і капітальну. Поточна ціна – це сума грошей, яку необхідно сплатити за використання чиннику протягом певного періоду часу. Капітальна ціна чинника виробництва – виражає ціну чинника за весь період використання.

4. У процесі ціноутворення на готові блага вирішується проблема “що виробляти”. Ціни на ресурси допомагають визначити, як і для кого виробляти товари та послуги. Вибір методів та технологій виробництва залежить від ціни на ресурси. Із зміною цих цін способи виробництва також можуть змінюватись [2, 3]. У зв'язку з тим, що від цін чинників виробництва залежать розміри доходів їх власників, теорія ціноутворення на чинники ви-

робництва одночасно є теорією розподілу національного доходу у ринковій економіці.

В умовах конкурентного ринку ресурсів діють наступні умови:

1. Багато покупців та продавців ресурсів визначеної якості.

2. Кожний покупець споживає дуже незначну частку загального обсягу пропозиції ресурсів і тому не впливає на ринкову ціну та ринковий попит цього ресурсу.

3. Кожний продавець реалізує лише незначну частину загального обсягу пропозиції та не може суттєво вплинути на ринкову пропозицію.

4. Вільний вхід та вихід з ринку ресурсів.

На конкурентному ринку підприємство може придбати стільки ресурсів, скільки буде вважати за потрібне при даній ринковій ціні. Ринкова ціна визначається відповідністю ринкового попиту та ринкової пропозиції даного ресурсу (див. рисунок).

Конкурентний ринок ресурсу означає, що ринкова ціна для окремого підприємства є величиною заданою, тому крива пропозиції ресурсу буде абсолютно еластичною горизонтальною лінією, яка перетинається з вертикальною віссю у точці, яка відповідає ринковій ціні.

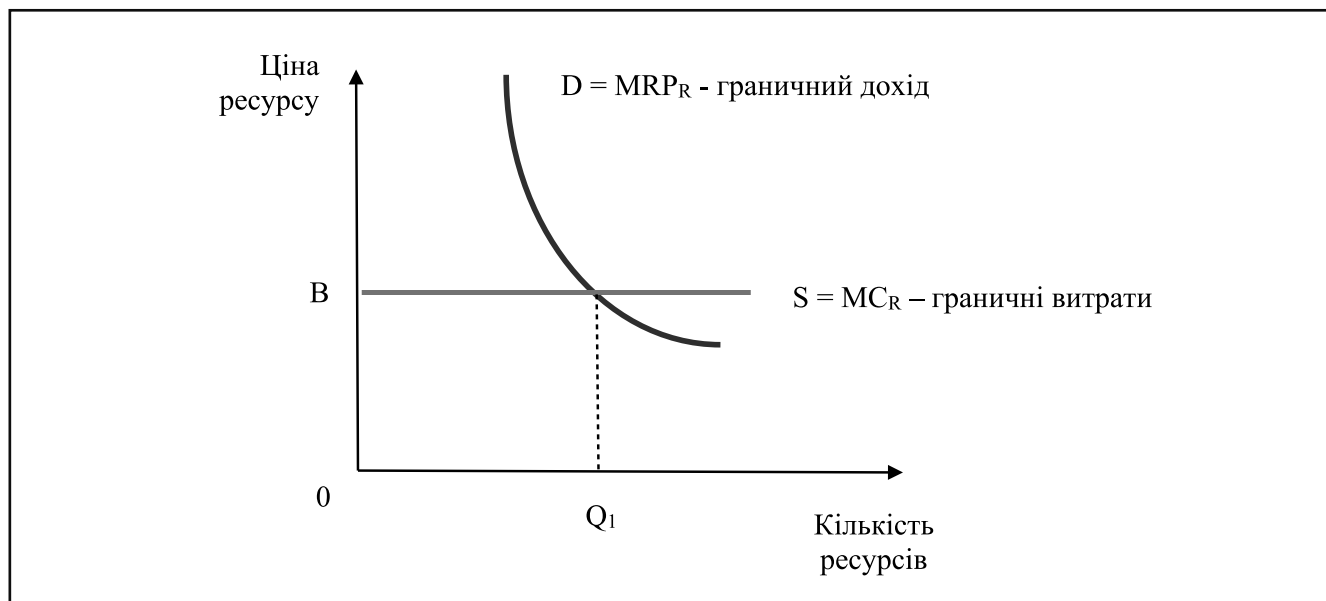
У зв'язку з тим, що ринкова ціна одиниці ресурсу для окремого підприємства є граничними витратами по придбанню додаткової одиниці ресурсу, то крива пропозиції ресурсу буде співпадати з кривою граничних витрат ресурсу. На конкурентному ринку ресурсів кожна додаткова одиниця ресурсу буде приводити до збільшення ринкової ціни одиниці ресурсу.

Кожна додаткова одиниця ресурсу дозволяє підприємству більше виробляти та продавати. Виграш підприємства від придбання додаткової одиниці ресурсу залежить від кількості продукту, виробленого з допомогою цієї одиниці ресурсу, і від розміру додаткового доходу, який може бути отриманий у результаті реалізації кожної додаткової одиниці продукції.

Додаткова продукція або послуга, яка може бути отримана при використанні додаткової одиниці ресурсу, – це граничний продукт ресурсу. Дохід від граничного продукту ресурсу визначається як відношення граничного доходу від продажу додаткової одиниці випуску на граничний продукт ресурсу:

$$MRP_R = MR \cdot MP_R,$$

де MRP_R – дохід від граничного продукту ресурсу; MR – граничний дохід від продажу одиниці продукції;

Попит і пропозиція ресурсів в умовах конкурентного ринку [5, 6].

MP_R — граничний продукт ресурсу.

Дохід від граничного продукту ресурсу характеризує додатковий дохід, можливий при придбанні кожної додаткової одиниці ресурсу. Вартість граничного продукту ресурсу визначається множенням граничного продукту на ціну, за якою може бути продана додаткова продукція [1, 4].

При зміні ціни на виробничі ресурси, як і у випадку з готовим товаром, необхідно знати зміни у їх споживанні. З цією метою визначається еластичність попиту на ресурс. Цінова еластичність попиту на ресурс розраховується як відношення відсоткової зміни попиту на ресурс до відсоткової зміни ціни даного ресурсу та характеризує ступінь реакції споживача даного ресурсу до зміни його ціни на 1%.

Виділяють наступні чинники еластичності попиту на ресурс:

1. Цінова еластичність попиту на продукт. Так як попит на ресурс є похідним попитом від попиту на готовий продукт, виготовлений з допомогою даного ресурсу, то еластичність попиту на ресурс знаходиться у прямій залежності від еластичності попиту на продукт.

2. Коефіцієнт зниження граничного продукту ресурсу. Якщо граничний продукт ресурсу знижується повільно, то крива попиту на ресурс буде також знижуватись повільно, тобто буде спостерігатись тенденція до високої еластичності, і навпаки, у випадку стрімкого зниження.

3. Легкість ресурсозаміщення. Чим більша можливість заміни одного ресурсу іншим, тим більш еластичним є попит на нього.

4. Еластичність пропозиції інших ресурсів, що використовуються у галузі. Можливість заміни ресурсу та його еластичність може бути суттєво затримана нееластичною пропозицією ресурсів — замінників. Наприклад складне технічне обладнання.

5. Доля ресурсу у загальних витратах. Чим вища доля даного ресурсу у загальних затратах на виробництво продукту, тим вища еластичність попиту на даний ресурс.

6. Час. Попит на ресурс більш еластичний у довготерміновому плані, ніж у короткотерміновому, так як у довготерміновому періоді підприємство має можливість заміни ресурсу [2, 5].

Крім ціни ресурсу на зміну у попиті на ресурси впливають і нецінові фактори. До нецінових факторів попиту на ресурс відносяться:

1. Зміна у попиті на продукцію та послуги підприємства. Підвищення попиту на продукцію та послуги приводить до підвищення її ринкової ціни і граничної прибутковості від граничного продукту ресурсу. У наслідок цього попит на ресурс зростає.

2. Зміна цін на інші ресурси. Зниження ціни на один з взаємозамінних ресурсів приведе до зниження попиту на інший.

3. Зміна технології, яка впливає на граничний продукт ресурсу. Якщо у результаті вдосконалення технології збільшується граничний продукт ресурсу, то попит на ресурс зростає, так як його використання стане більш вигідним.

Економічна наука визначає, що праця — це діяльність людини або груп людей які володіють трьома основними ознаками: 1 усвідомлення

дій; 2 енергозатратністю; та 3 наявністю суспільно корисного результату. Але існують різні точки зору на працю у різних економічних системах.

Головною відмінністю розуміння трудових відносин у ринковій економіці є розширення області застосування праці далеко за межами сфери матеріального виробництва. Крім того, в ринковій економіці підкреслюється той факт, що основним мотивом праці є інтерес відшкодування витрачених зусиль отриманою грошовою винагородою.

Таким чином, головною визначальною особливістю ринкової економіки є наявність вільного ринку праці, який характеризується відсутністю явного і неявного примусу до праці – впливу на працівників, який змушує їх працювати у певному місці і певним чином.

Ринок праці можна визначити як систему соціально-економічних відносин між власниками робочої сили, які потребують роботи за наймом, та власниками засобів виробництва, які виявляють попит на робочу силу, з приводу залучення робочої сили у суспільне виробництво, її функціонування та відтворення, а також розподіл та перерозподіл.

Поряд з законодавством про працю, яке діє в умовах ринкових відносин, при регулюванні ринку праці використовується система саморегулювання трудових процесів. Ринкова пропозиція праці складається з сумарної пропозиції праці окремими працівниками.

На величину пропозиції праці окремим працівником впливають наступні два ефекти: 1. Ефект заміщення, суть якого проявляється у заміні годин відпочинку годинами праці при підвищенні ставки заробітної плати. У цьому випадку працівника приваблюють додаткові блага, які він може придбати, збільшивши час праці. 2. Ефект доходу, це ефект який приводить до скорочення годин праці при підвищенні ставки заробітної плати. Ефект доходу пояснюється тим, що із зростанням ставки заробітної плати та, відповідно, реального доходу відбувається зростання споживання нормальних товарів. У зв'язку з тим, що відпочинок є нормальним товаром, із зростанням реальних доходів він починає цінуватись більше [3, 4].

Висновок

Попит на ресурси є похідним попитом від попиту на готові товари та послуги, які виготовляються з допомогою даних ресурсів. Це означає, що стійкість попиту на будь-який ресурс буде

залежати від наступного: По-перше, від продуктивності ресурсу при створенні товару та послуг. По-друге, від ринкової ціни товару або послуги, вироблених з допомогою даного ресурсу. Підприємство, яке максимізує прибуток, зважає переваги від покупки додаткової одиниці ресурсу та витрати цього ресурсу.

Список використаних джерел

1. Ареф'єва О.В. Економіка підприємства: навч. посібник [для студ. вищих навч. закл.] / Європейський ун-т. / О.В. Ареф'єва, В.Г. Сахаєв, О.В. Ареф'єв, М.Б. Махсма, О.І. Попрозман. К.: Видавництво Європейського ун-ту, 2005. – 238 с.
2. Кондратюк О.І. Економіка підприємства / О.І. Кондратюк, О.О. Пилипенко. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2006. – 288 с.
3. Кургузенкова Л. А. Економічна безпека підприємства: сутність та чинники формування її відповідного рівня / Л. А. Кургузенкова // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. Випуск 2 (02) / 2016. С 29 – 33.
4. Оптимізаційні методи та моделі. Підручник. Рекомендований Міністерством освіти і науки України: / Попрозман Н. В., Забуранна Л. В., Попрозман О. І., Клименко Н. А., Забуранний С. В. – К.: КОМПРИНТ, 2019. – 427 с.
5. Основи мікроекономіки: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп., Затверджено МОН / Ястремський О.І., Гриценко О.Г. – К., 2007. – 579 с.
6. Попрозман О. І. Фактори формування прибутку підприємства та їх роль / О. І. Попрозман // Збірник наукових праць. Науково-дослідний економічний інститут Міністерства економіки України. Формування ринкових відносин в Україні. Випуск № 6. – Київ 2012. С. 133–137.
7. Харчук Т. В. Теоретичні передумови формування системи моніторингу конкурентоспроможності підприємства / Т. В. Харчук // Вісник ОНУ імені І. І. Мельникова, 2016. Т. 21. Вип. 11 (53). С 12 – 16.

References

1. Arefieva OV Economics of the enterprise: textbook. manual [for students. higher education zakl.] / European University. / O.B. Arefieva, V.G. Sakhaev, O.V. Arefiev, M.B. Mahsma, O.I. Poprozman. K.: Publishing House of the European University, 2005. – 238 p.
2. Kondratyuk OI Economy of the enterprise / O.I. Kondratyuk, O.O. Pilipenko. – Kyiv: Europe Publishing House. University, 2006. – 288 p.
3. Kurguzenkova LA Economic security of the enterprise: the essence and factors of formation of its

corresponding level / LA Kurguzenkova // Economic Bulletin of the Zaporozhye State Engineering Academy. Issue 2 (02) / 2016. pp. 29 – 33.

4. Optimization methods and models. Textbook. Recommended by the Ministry of Education and Science of Ukraine: / Poprozman NV, Zaburanna LV, Poprozman OI, Klimenko NA, Zaburanny SV. – K.: КОМПРИНТ, 2019. – 427 с.

5. Fundamentals of microeconomics: Textbook. – 2nd ed., Reworked. and add., Approved by the Ministry of Education and Science / Yastremsky OI, Gritsenko OG – K., 2007. – 579 с.

6. Poprozman OI Factors of enterprise profit formation and their role / OI Poprozman // Collection of scientific works. Research Economic Institute of the Ministry of Economy of Ukraine. Formation of market relations in Ukraine. Issue № 6. – Kyiv 2012. S. 133–137.

7. Kharchuk TV Theoretical prerequisites for the formation of a system for monitoring the competitiveness of the enterprise / TV Kharchuk // Bulletin of ONU named after II Melnikov, 2016. T. 21. Issue. 11 (53). С 12 – 16.

Дані про автора

Попрозман Олександр Іванович,

к.е.н., доцент, Національний університет фізичного виховання і спорту України, кафедра менеджменту і економіки спорту

e-mail: Sipoprozman@meta.ua

Данные об авторе

Попрозман Александр Иванович,

к.э.н., доцент, Национальный университет физического воспитания и спорта Украины, кафедра менеджмента и экономики спорта

e-mail: Sipoprozman@meta.ua

Data about the author

Alexander Poprozman,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, National University of Physical Education and Sports of Ukraine, Department of Management and Economics of Sport

e-mail: Sipoprozman@meta.ua

УДК 330.526.5

ЧУМАЧЕНКО О.М.

Платність природокористування європейських країн

Предмет дослідження – механізм перерозподілу економічного блага, що виникає при використанні природних ресурсів.

Метою написання **статті** є виявлення залежності величини рентних природно–ресурсних платежів від інтенсивності природокористування та соціально–економічні наслідки їх перерозподілу.

Методологія проведення роботи – методи аналізу та синтезу (при систематизації показників природно–ресурсних платежів); метод порівняння (при проведенні оцінки інтенсивності природокористування); метод аналогії (при виявленні особливостей платності природокористування окремих країн).

Результати роботи – здійснено порівняльний аналіз структури природно–ресурсних платежів деяких європейських країн. Розкрито суть поняття ренти та досліджено механізми перерозподілу рентних платежів від використання природних ресурсів. Проведено аналіз перерозподілу фіскальних платежів країн–членів ЄС та деяких країн пострадянського простору. Для глибокого розуміння поняття платності природокористування необхідною умовою є вивчення явища ренти. Дослідження пов'язані із вивченням явища ренти мають досить велику історію. Історично поняття ренти почало формуватися задовго до активного обговорення в економіці. Важливим інструментом державного перерозподілу природно–ресурсних рентних платежів виступає фіскальна система. Як відомо, система оподаткування є одним із основних важелів формування сприятливих умов для соціально–економічного розвитку держави та екологізації природного середовища. Рентні платежі від використання природних ресурсів (природокористування) впливають на наповнюваність бюджетів багатьох країн через систему оподаткування фізичних та юридичних суб'єктів господарювання. У такий спосіб відбувається формування місцевих бюджетів, державної казни, стабілізаційних фондів та фінансування заходів із охорони довкілля та відтворення природних ресурсів. Аналізуючи стан та інтенсивність природокористування було виявлено, що економічна ефективність використання та перерозподілу природно–ресурсних платежів європейських країн відрізняється суттєвою неоднорідністю. У європейських країнах, із високим рівнем розвитку, част–